

SCI-CONF.COM.UA

**GLOBAL SCIENCE:
PROSPECTS AND INNOVATIONS**

**PROCEEDINGS OF I INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
SEPTEMBER 7-9, 2023**

**LIVERPOOL
2023**

GLOBAL SCIENCE: PROSPECTS AND INNOVATIONS

Proceedings of I International Scientific and Practical Conference

Liverpool, United Kingdom

7-9 September 2023

Liverpool, United Kingdom

2023

UDC 001.1

The 1st International scientific and practical conference “Global science: prospects and innovations” (September 7-9, 2023) Cognum Publishing House, Liverpool, United Kingdom. 2023. 282 p.

ISBN 978-92-9472-196-9

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Global science: prospects and innovations. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. Liverpool, United Kingdom. 2023. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-global-science-prospects-and-innovations-7-9-09-2023-liverpul-velikobritaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: liverpool@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2023 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2023 Cognum Publishing House ®

©2023 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

AGRICULTURAL SCIENCES

1. *Мікуліна М. О., Поливаний А. Д., Стегній В. О.* 8
ВПЛИВ РАЦІОНАЛЬНОЇ КОМПОЗИЦІЇ МТА НА
ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ

BIOLOGICAL SCIENCES

2. *Рамазанов В. В., Руденко С. В.* 13
ИЗМЕНЕНИЕ ФОРМЫ ЭРИТРОЦИТОВ В СРЕДЕ С ХЛОРИДОМ
И СУЛЬФАТОМ ПРИ ВЫСОКОЙ ИОННОЙ СИЛЕ

MEDICAL SCIENCES

3. *Kucher T. V.* 23
THE USE OF SMALL GROUP DISCUSSIONS (SGD) IN
PHARMACOLOGY CLASSES AS A COMPONENT OF THE
FORMATION OF PROFESSIONALLY ORIENTED KNOWLEDGE
COMPETENCE
4. *Nedostup I. S., Lotovska T. V., Tkach B. N., Kostyshyn N. S.,
Fedyshyn L. L.* 30
A MULTIDISCIPLINARY APPROACH TO OVERCOMING THE
CONSEQUENCES OF BULLYING IN A SCHOOL ENVIRONMENT
DURING THE TIME OF MARTIAL LAW (LITERATURE REVIEW)
5. *Кударенко В. І.* 39
ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ

TECHNICAL SCIENCES

6. *Коломійцев О., Комаров В., Овчаренко Є., Тимошенко П.* 43
ОСНОВНИ ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ
ВІЙСЬКОВОГО РЕМОНТУ АВІАЦІЙНОЇ ТЕХНІКИ
7. *Кротюк О. І., Дворкін Л. Й.* 53
ВПЛИВ РЕЖИМНИХ ПАРАМЕТРІВ ПОМЕЛЮ
ТАМПОНАЖНОГО ЦЕМЕНТУ НА РОЗТІКАННЯ ТА
ВОДОВІДДІЛЕННЯ ЦЕМЕНТНОГО ТІСТА

PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

8. *Shavgulidze K.* 61
ON THE GENERALIZED THETA-SERIES FOR POSITIVE
DEFINITE NONDIAGONAL QUADRATIC FORMS OF ANY
NUMBER OF VARIABLES
9. *Бобрицька Г. С.* 71
ЗАДАЧІ ПРИКЛАДНОГО ХАРАКТЕРУ З ТЕОРІЇ МАСОВОГО
ОБСЛУГОВУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СПРЯМУВАННЯ

GEOLOGICAL AND MINERALOGICAL SCIENCES

10. *Стеценко В. В., Харитонов В. М., Гапоненко А. О.* 79
МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОТОМОГРАФІЇ ДЛЯ
ГЕОЛОГОРОЗВІДУВАЛЬНИХ РОБІТ ТА ІНЖЕНЕРНО-
ГЕОЛОГІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В УМОВАХ ДІЮЧОГО
КАР'ЄРУ

PEDAGOGICAL SCIENCES

11. *Podlasov S. O., Sverdlichenko D. U., Matviichuk O. V.* 84
DEVELOPMENT OF STUDENTS' EXPERIMENTAL
COMPETENCE ELEMENTS UNDER THE DIFFERENT
ORGANIZATIONAL FORMS OF EDUCATIONAL PHYSICS
EXPERIMENT
12. *Yskaknabi A., Makan A.* 88
THE PLACE AND ROLE OF THE CHINESE LANGUAGE IN
KAZAKHSTAN
13. *Будянська В. А., Мариківська Г. А.* 93
ФОРМУВАННЯ БАГАТСТВА МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ
14. *Галущенко В. І., Жебровська І. В.* 103
ЗАСОБИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ЗА ЗАВДАННЯМ
КОРЕКЦІЙНОГО ПЕДАГОГА В УМОВАХ СПЕЦІАЛЬНОГО
ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
15. *Калашник К. І.* 109
ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ ЖАНРІВ НАРОДНОЇ
ТВОРЧОСТІ ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ
16. *Кравченко М. С.* 116
ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ПРОЄКТНО УПРАВЛІНСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В ДИЗАЙН-ОСВІТІ
17. *Куренкова А. В., Смольянова Н. А.* 120
ПРОГРАМА КОРЕКЦІЇ ПРОСОДИЧНОГО БОКУ МОВЛЕННЯ
18. *Лясковська І. І.* 126
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ МОВЛЕННЄВОГО
РОЗВИТКУ ДИТИНИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНОГО
ЦЕНТРУ
19. *Нікітченко Л. О., Лебедєва Ю. С., Бернацька Л. О.* 133
ПЕДАГОГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
БІОЛОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ В ШКОЛІ
20. *Перебейнос В. Б., Пакулин С. Л., Феклистова И. С.,
Пакулина А. С.* 138
ОСОБЕННОСТИ ФИЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЙ
РАБОТЫ С ПОЖИЛЫМИ ЛЮДЬМИ

21.	<i>Размолодчикова І. В.</i>	149
	СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СФЕРИ	
22.	<i>Терещенко О. П., Переверзєва С. В.</i>	159
	СПОРТ ЯК ЗАСІБ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ	
23.	<i>Яременко В. Д., Рахімова М. В., Сич І. А., Перехода Л. О.</i>	168
	ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	
SOCIOLOGICAL SCIENCES		
24.	<i>Ядловська О. С., Ганотій В. М.</i>	174
	РОЛЬ HARD SKILLS У ПРОФЕСІЇ ЮРИСТА	
HISTORICAL SCIENCES		
25.	<i>Postompirova Yo.</i>	179
	THE ROLE OF THE DOCUMENTS ON RUSSIAN EMIGRATION IN BULGARIA KEPT IN THE CENTRAL STATE ARCHIVE	
POLITICAL SCIENCES		
26.	<i>Шестаковська Т. Л., Богословська А. В.</i>	186
	АНТИУКРАЇНСЬКА ПРОПАГАНДА: ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ХАРАКТЕРНІ РИСИ ЯВИЩА	
27.	<i>Шестаковська Т. Л., Станкова М. В.</i>	192
	ПРАВА ТА ЗАДОВОЛЕННЯ ПОТРЕБ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: ІНФОРМАЦІЙНИЙ, КУЛЬТУРНИЙ ТА ОСВІТНІЙ АСПЕКТ	
PHILOLOGICAL SCIENCES		
28.	<i>Sazanova L. S., Lisovol V. S.</i>	196
	NEW TRENDS IN FOREIGN LINGUISTIC COMPETENCE IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS	
29.	<i>Shevchenko O., Khomchenko M.</i>	201
	THE ROLE OF GRAMMATICAL TRANSFORMATIONS IN THE TRANSLATION OF MEDICAL TEXTS	
30.	<i>Зайцева О. С.</i>	207
	РОЗВИТОК ЛАТЕРАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	
31.	<i>Островська М. В.</i>	214
	БІЛІНГВІЗМ ТА ЛІНГВІСТИЧНА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНЦІВ В КАНАДІ: ЛЕКСИЧНА Й ГРАМАТИЧНА ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ В МОВЛЕННІ ПРЕДСТАВНИКІВ ДІАСПОРИ	

32. *Торчинський М. М., Торчинська Н. М., Андрухович І. Д.* 219
МОТИВАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЛАСНИХ НАЗВ
УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК

PHILOSOPHICAL SCIENCES

33. *Девтеров І. В.* 228
ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ЦИФРОВОГО
СУСПІЛЬСТВА

ECONOMIC SCIENCES

34. *Kozub V., Shi Xiaoxi* 235
GLOBAL EXPERIENCE IN STIMULATING THE INNOVATIVE
ACTIVITIES OF ENTERPRISES
35. *Базелюк В. Г., Хіміч Л. В.* 240
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ
ОРГАНІЗАЦІЇ
36. *Глушаченко І. В.* 249
ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ
ПОСЛУГ: ДЕРЖАВНІ ЗАКУПІВЛІ МЕДИЧНОГО
ОБЛАДНАННЯ
37. *Котуков О. А., Микитась І. М.* 252
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ
ПЛАНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ
38. *Шумілова І. Ф., Поліщук О. О.* 256
СИСТЕМНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ ЗАКЛАДУ
ОСВІТИ
- 39 *Якуб С. В.* 263
ПРІОРИТЕТИ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ У ПІСЛЯВОЄННОМУ
ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

LEGAL SCIENCES

40. *Караханян К. М.* 267
ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ВІТРОЕНЕРГЕТИЧНОГО
ЗАКОНОДАВСТВА
41. *Микитин Р. С.* 272
ПОЗАСУДОВІ ФОРМИ ВРЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ
СПОРІВ ЯК СПОСІБ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ В СИСТЕМІ
СУДОЧИНСТВА
42. *Проценко О. В.* 280
ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ З ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ
НАСИЛЬСТВУ ТА НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

**МОТИВАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЛАСНИХ
НАЗВ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК**

Торчинський Михайло Миколайович,

д. філол. н., професор

Торчинська Наталія Миколаївна,

к. філол. н., доцент

Андрухович Іванна Дмитрівна,

магістрант

Хмельницький національний університет

м. Хмельницький, Україна

Анотація. У статті проаналізовано мотиваційні особливості власних назв українських народних казок. Встановлено, що домінантними мотиваційними найменуваннями казок є сутнісні, зокрема власне сутнісні, сутнісно-квалітативні, сутнісно-локативні і сутнісно-символічні, та асоціативно-персонажні, такі як власне асоціативно-персонажні, квалітативно-асоціативно-персонажні, локативно-асоціативно-персонажні та символічно-асоціативно-персонажні.

Ключові слова: асоціативно-персонажна назва, бібліонім, казка, мотивація, сутнісна назва.

Серед багатьох зразків української усної народної творчості чільне місце посідає *казка* – «народно-поетичний або писемно-літературний твір про передбачувано вигадані події чи осіб, іноді за участю фантастичних сил, який має повчальну мету» [1]. Подібними є визначення казки і в словникових працях: «Розповідний народно-поетичний або писемно-літературний твір про вигадані події, вигаданих осіб, іноді за участю фантастичних сил» [2, IV, с. 72]; «Розповідний народнопоетичний або писемно-літературний твір про вигадані події, вигаданих осіб, іноді за участю персоніфікованих чи фантастичних сил» [3, с. 284],

Звичайно, мова йде про народні, а не літературні казки, основні відмінності між якими полягають у тому, що перші побутують у народі, не мають достеменно відомого автора і переважно передаються усно. Саме тому найменування літературних казок ми не аналізуємо, оскільки це продукт індивідуальної мовотворчості, який хоч і дозволить визначити характерні ознаки певного класу пропріальних одиниць, але не на рівні етносвідомості українського народу. Лише народна казка може донести до нас із глибини віків інформацію про особливості найменувань казкових текстів, адже такі оніми стали уже узвичаєними в народному мовленні.

Зазначимо, що, незважаючи на те, що казка вважається зразком усної народної творчості, такі твори вже у ХІХ ст. почали записувати, а згодом – і видавати О. Бодянський, Л. Боровиковський, Марко Вовчок, В. Гнатюк, Є. Гребінка, Б. Грінченко, П. Гулак-Артемівський, М. Драгоманов, М. Костомаров, П. Куліш, М. Максимович, І. Манжура, І. Рудченко, І. Срезневський, П. Чубинський та інші збирачі фольклору. Протягом ХІХ - початку ХХІ ст. була розроблена й теорія української народної казки (О. Бріцина, В. Гнатюк, В. Давидюк, О. Дей, М. Драгоманов, Л. Дунаєвська, Б. Лановик, З. Лановик, Т. Рильський, І. Рудченко, М. Сумцов, П. Чубинський, С. Ярмоленко та ін.) [26, с. 19].

Як особливості народної казки можемо кваліфікувати, що це один з основних народнопоетичних жанрів, який має переважно чарівний, авантюрний або побутовий характер. Спочатку казки передавалися винятково усно, і лише згодом були записані та надруковані. Абсолютна більшість народних казок не має чітко визначеного автора, зазвичай існує у прозовій формі та передається від старшого покоління молодшому. Час реалізації казкових подій – переважно минулий. За обсягом казки перевершують байку і зазвичай не мають сатиричних елементів. В основі казки – захоплива розповідь про вигадані події та персонажів, а в основі сюжету – певний конфлікт, що спонукає персонажів до дії. Казкові події не можуть бути пояснені читачем або слухачем на основі їхнього життєвого досвіду, релігійних або наукових знань. Головні персонажі

казок в основному абстрактні, а герої казок мають яскраво виражені риси характеру. Народна казка має провідні мотиви та усталених персонажів, а казкові герої – виражену соціальну орієнтованість. Мова казки повсякденна, водночас можуть траплятися усталені епітети, повтори, традиційні вислови. Естетичні функції казок доповнюються і взаємопереплітаються з пізнавальними, морально-етичними, соціально-виховними, розважальними та іншими; загалом же народна казка має як розважальну, так і дидактичну функції. Казки віддалених народів світу мають подібні сюжети та персонажів, що пояснюється подібністю культурно-історичних умов їх життя, однак водночас казки відзначаються національними особливостями, відображають спосіб життя народу, його працю і побут, природні умови, а також індивідуальні риси виконавця-оповідача (казкаря), тому такі твори, як правило, побутують у багатьох варіантах.

Серед багатьох мовних атрибутів народних казок є і специфічне використання власних назв, які, проте, протягом тривалого часу не були об'єктом наукового вивчення, оскільки дослідники «не були зорієнтовані на вивчення, власне, онімів» [5, с. 24]. Фактично лише у другій половині ХХ ст. - на початку ХХІ ст. почали аналізувати власні назви в українських чарівних казках [6], зокрема особові найменування в таких творах [7].

Одним із різновидів власних назв нематеріальних об'єктів, зокрема й казок, є бібліоніми, тобто найменування художніх текстів, і такі пропріативи частіше ставали об'єктом наукових студій. Зокрема, заголовки поетичних творів Є. Маланюка, В. Стуса, О. Теліги, П. Тичини характеризувала Т. Желтоногова [8], семіотичну класифікацію таких онімів запропонували О. Траченко [9] і Л. Грицюк [10], а синтаксичну – В. Ронгинський [11]. А. Коваленко проаналізувала 2 000 зразків мікротекстів [12], Л. Манькова розробила лінгвістичну типологію газетних текстів [13], В. Мерзвинський розглянув поетику заголовків драматичних творів Лесі Українки [14], а В. Галич – заголовків публіцистичних творів [15]. Серед усіх названих вище досліджень, проте, немає жодного, присвяченого аналізу найменувань казок.

Таким чином, відсутність наукових студій, у яких характеризуються власні назви українських народних казок, і потреба визначити спільні й відмінні ознаки такого типу пропріальних одиниць і зумовлюють **актуальність теми** нашої роботи.

Мета дослідження – виконати мотиваційний аналіз найменувань українських казкових текстів.

Джерельною базою дослідження є збірники українських народних казок [16–18] та інтернет-джерела [19]. Загальна кількість зафіксованих найменувань казок становить 500 одиниць.

У характеристиці тих компонентів, які беруть участь у виникненні оніма, важливим компонентом є з'ясування мотиву номінації – тієї причини, яка зумовила з-поміж багатьох варіантів можливих найменувань вибір лише одного, який і став власною назвою» [20, с. 421].

Підстави для виникнення пропріативів можуть бути досить різноплановими: наприклад, для топонімів – це те, що характеризує різні об'єкти, їхнє місцезнаходження, враження від них, культове чи ідеологічне призначення об'єкта тощо, тобто, по суті, це ті відношення, які виникали при номінації між онімом і денотатом. На відміну від інших типів пропріальних одиниць, власні назви казок належать до двох основних мотиваційних типів - сутнісних і асоціативних.

Сутнісні власні назви – «це переважно трансформовані одиничні апелятиви або словосполучення, зміст яких безпосередньо пов'язаний з тими функціями, які повинен виконувати денотат; саме такі найменування безпосередньо вказують на тип номінованого об'єкта і часто поєднуються з різними його ознаками, утворюючи відповідні комбіновані мотиваційні різновиди» [21, с. 67].

Асоціативні найменування «виникають за аналогією до інших назв або реалій, подібність до яких є переважно індивідуальною, як і ті асоціації, які встановлюються або можуть бути встановлені в кожному конкретному випадку» [22, с. 70].

Зважаючи на специфіку цього виду текстів, другу групу кваліфікуємо як *асоціативно-персонажні* оніми, пов'язані насамперед із позначенням героїв українських народних казок, пор. *персонаж* – «дійова особа в художньому творі» [23, VI, с. 33].

Відзначимо, що складні і складені власні назви, компоненти яких вказують на різні ознаки, що лягли в їхню основу, мають комбіновану мотивацію. Для бібліонімів, наприклад, це можуть бути *сутнісно-локативні* мотиваційні відношення, які одночасно вказують на тип денотата або його функції і дають просторову характеристику, або *сутнісно-квалітативні*, що вказують на денотата й паралельно – на якусь його ознаку [24, с. 70].

Таким чином, домінантними мотиваційними найменуваннями казок є сутнісні (233; 46,6 %: «*Бійка вовків із свинями*», «*Про привида*», «*Як хлопець учив вовка грати й танцювати*») та асоціативно-персонажні (243; 48,6 %: «*Бідний Іван і попадя*», «*Золоторогий волик*», «*Колобок*»).

Власне сутнісні атрибути має більшість найменувань – 151 (30,2 %: «*Казка про хліб*», «*Про стрільця*», «*Як чоловік і ведмідь газдували*»), і це конструкції, складники яких «інформують» про зміст твору (30; 6 %: «*Дарунки з трьох зернин*», «*Палиця*», «*Перекотиполе*»), починаються прийменником **про** (34; 6,8 %: «*Про кука і крука*», «*Про сонце, мороз і вітер*», «*Про цигана й ковбасу*») або містять стрижневий термін «казка» (16; 3,2 %: «*Казка про злидні*», «*Казка про Знайдона*», «*Казка про царевича та його брата Івана Білого*»), а наступні компоненти конкретизують тему розповіді, а також найменування-відповіді на бібліоніми, у складі яких питально-відносні займенники чи прислівники, на зразок **звідки, що, як** тощо (71; 14,2 %: «*Скільки в небі зірок*», «*Чому пес живе коло людини*», «*Як Тимофій відвіз панів до пекла*»).

Додаткові мотиваційні ознаки має 82 власні назви (16,4 %: «*Золота пшениця*», «*Про вченого бика*», «*Чарівне горнятко*»), і це переважно сутнісно-квалітативні пропріативи (79; 15,8 %), коли на додаткову ознаку, що стосується основного складника змісту казки, вказує ад'єктив («*Заповіт старої*

миші», «Про рудого мельника», «Циганське прокляття»), прикладка («Казка про Іванка-дурачка», «Про братика-баранця», «Про дівчину-сопілку») або підрядне означальне речення («Про дідича, що побив горшки», «Про жінку, що виганяла чортів», «Про чоловіка, що мав злу жінку»).

Двічі трапляється сутнісно-локативні номінації (0,4 %: «В гостях у мертвеця», «На Чорну полонину»), а один раз власна назва, крім вказівки на зміст казки, має і **символічне** забарвлення (0,2 %: «Хліб і золото»), коли мотивація «будується на певних конотаціях, пов'язаних зі змістом твірної лексеми, і ці додаткові семантичні відтінки трансформують оніми в символи» [25, с. 69].

Відзначимо, що в таких найменуваннях домінують основні мотивації, а додаткові лише побіжно стосуються змісту твору і характеристики тих речей або явищ, про які розповідається. Наприклад, «Казка про чемного кушніра» - це, безумовно, казкова розповідь про людину, «що вичиняє хутро із шкури та шиє хутрянні вироби» [26, IV, с. 425], а додатково вказується, що цей чоловік був чемним.

Власне асоціативно-персонажних бібліонімів зафіксовано 135 (27 %: «Бджоли і ведмідь», «Дідусь і Мати води», «Коваль»), і такі оніми вказують переважно на головних героїв казок, позначених власними і загальними назвами людей («Вівчар, пан та його внук», «Мужик та купець», «Орися»), тварин («Вовк та вовчиця», «Сірко», «Курочка Ряба») або інших дійових осіб («Бог, Христос і диявол», «Два з торби», «Кума Смерть»).

Основний тип комбінованих відношень, заснованих на асоціації, – це **квалітативно-асоціативно-персонажні** (98; 19,6 %: «Вірний пес», «Дурні чорти та хитрий наймит», «Пес-швець і вовк-різник»), і, як у попередньому випадку, на ознаку можуть вказувати лексеми прикметникового типу («Бідний чоловік і воронячий цар», «Ледача жінка», «Мудрий Іванко»), прикладки («Багач-ненажера», «Заєць-хвалько», «Циган-воїн») і підрядні означальні речення («Жінка, що мала крила», «Лев і осел, що удавав царя», «Легінь, що повернув людям сонце, місяць і зорі»).

Малопродуктивні назви казок, що ґрунтуються на *локативно-асоціативно-персонажних* (9; 1,8 %: «Ведмідь у наймах», «Вовк під вікном», «Золото у вербі») та *символічно-асоціативно-персонажних* (1; 0,2 %: «Правда та неправда») мотиваційних відношеннях.

Також невелика кількість бібліонімів має *символічну* мотивацію (14; 2,8 %: «Багатство і щастя», «Батьківська наука», «Біда»), особливо тих, що за формою є пареміями, в яких узагальнений досвід попередніх поколінь («Без труда нема плода», «Не завжди по правді і в суді судять», «Як прийшло, так пішло»), а також *ситуативну* (6; 1,2 %: «Всім бідам біда», «Зраду не прощають», «Шию, мию»), коли онім виникає «спорадично, на основі певно життєвої ситуації, актуальної у певний момент, що якраз і сприяє утворенню власної назви» [27, с. 70].

Як бачимо, домінантними мотиваційними найменуваннями казок є сутнісні (233; 46,6 %), зокрема власне сутнісні (151; 30,2 %), сутнісно-квалітативні (79; 15,8 %), сутнісно-локативні номінації (2; 0,4 %) і сутнісно-символічні (1; 0,2 %), та асоціативно-персонажні (243; 48,6 %), такі як власне асоціативно-персонажні (135; 27 %), квалітативно-асоціативно-персонажні ((98; 19,6 %), локативно-асоціативно-персонажні (9; 1,8 %) та символічно-асоціативно-персонажні (1; 0,2 %). Символічну мотивацію має 14 бібліонімів (2,8 %), а ситуативну – 6 (1,2 %).

У перспективі за подібним алгоритмом можна проаналізувати власні назви інших жанрів усної народної творчості (наприклад, анекдотів балад, легенд) або творів інших письменників (О. Гончара, П. Загребельного, М. Коцюбинського, М. Стельмаха, Т. Шевченка), що дозволить створити більш повну характеристику найменувань художніх текстів

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Казка. *Вікіпедія*. URL: <http://surl.li/qwoi> (дата звернення: 26.08.2023).
2. Словник української мови : в 11 т. За ред. Білодіда І. К. Київ : Наукова думка. 1970–1980.

3. Жайворонок В. В. Антологія знаків української етнокультури : словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2018. 758 с.
4. Карпенко С. Народна казка як об'єкт вивчення українського казкознавства. *Міфологія і фольклор*. 2012. № 4 (12). С. 18–25.
5. Колесник Н. Онімія української народної пісні. Чернівці : Технодрук, 2017. 368 с.
6. Порпуліт О. О. Ономастичний простір українських чарівних казок (у зіставленні з російськими) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 – укр. мова. Одеса, 2000. 19 с.
7. Редьква М. І. Семантико-функціональна система особових найменувань в українських народних чарівних казках (у записах ХІХ ст.). автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 – укр. мова. Івано-Франківськ, 2008. 20 с.
8. Желтоногова Т. В. Заголовок як компонент структури українського поетичного тексту: дис.. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – укр. мова. Кіровоград, 2004. 216 с.
9. Траченко О. Н. Стилистические характеристики заглавия как знака текста в синтагматике и парадигматике (На материале англоязычного рассказа) : автореф. дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.04 – герм. языки. Киев, 1984. 24 с.
10. Грицюк Л. Ф. Семиотические и лингвопоэтические особенности заголовков стихотворных произведений (На материале англоязычной поэзии ХІХ – ХХ вв.): дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.04 – герм. языки. Киев, 1985. 246 с.
11. Ронгинский В. Н. Синтаксические модели заголовков и их использование в различных стилях речи: автореф. дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.04 – герм. языки. Симферополь, 1963. 19 с.
12. Коваленко А. М. Заголовок англомовного журнального мікротексту-повідомлення: структура, семантика, прагматика (на матеріалі тижневика Newsweek): автореф. дис.. ... канд. філол. наук: 10.02.04 – герм. мови. Київ, 2002. 19 с.

13. Манькова Л. А. Лингвистическая типология газетных заглавий (90-е годы XX в.) : дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.02 – рус. язык. Симферополь, 2000. 192 с.
14. Мерзвинський В. В. Драматургія Лесі Українки: поетика власних назв: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01 – укр. мова. Київ, 2005. 203 с.
15. Галич В. М. Поетика публіцистичного тексту (на матеріалі творчості Олесь Гончара): навчальний посібник. Київ : Шлях, 2006. 200 с.
16. Українські народні казки. Упорядник Рудченко І. Нью-Йорк: Говерля, 1957. 124 с.
17. Українські народні казки: збірка. Київ : Талант, 2013. 224 с.
18. Українські народні казки: збірник. Київ : Пегас, 2017. 225 с.
19. Казка.
20. Торчинський М. Структура онімного простору української мови. Хмельницький : Авіст, 2008. 548 с.
21. Торчинський М. М. Українська ономастика : навчальний посібник. Київ : Міленіум, 2010. 238 с.
22. Торчинський М. М. Українська ономастика.
23. Словник української мови.
24. Торчинський М. М. Українська ономастика.
25. Торчинський М. М. Українська ономастика.
26. Словник української мови.
27. Торчинський М. М. Українська ономастика.